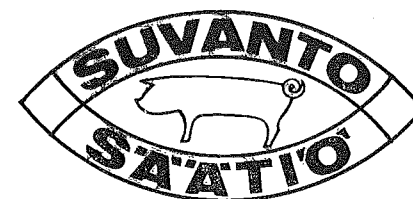

SUVANNON SEUTU

SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija

N:o 7 1978
LOKAKUU

Petäjäjärven Martat täytti 60 vuotta. Kuvassa yhdistyksen kunniapuheenjohtaja Hilja Ryyppö, perustajajäsen Helmi Karppanen ja edessä Taimi Ryyppö.

Näin vanhuudessa joutuu teke-
mään vertailuja omasta lapsuu-
destaan seuratessaan lastensa ja
lastenlastensa elämää tämän ajan
keskellä. — "Helpuo ei uo kelleä,
mut kaikkiin täytyy elleä!" Näin
sanoo sananparssi. Joukkoon vain
täytyy työntyä mukaan, kuka
millaisillakin eväillä. Tämän ny-
kyajan kodin antamat henkiset
eväät ovat paljon vähemmän ra-
vitsevia, kuin vanhan-ajan rukii-
nen leipä ja Jumalan sana. — Jos
jompikumpi näistä ei maistunut,
silloin tiesi jonkun kohdan olevan
itsessään vialla.

Kasvatuksessa teroitettiin eri-
koisesti rehellisyyttä ja valheen
sanottiin johtavan varkauteen.
Lapsilta vaadittiin vanhempien
kunnioitusta ja kirkonpalvelijoita
sekä opettajia pidettiin esikuvina,
joita kunnioitettiin kansan kes-
kuudessa. Muistan tapauksen jos-
ta yksi "pelissä" mukana ollut
kertoi: — Pelasimme korttia tien-
laidassa pyhäpäivänä, kun eräs
meistä huomasi tutun isännän
vierellä istuvan rovestin olevan
matkalla toimittamaan kastetta
lapselle ja niin kiire meille tuli
pakoon, että kortit jäivät kentäl-

le. Tiesimme olevamme pahan
palveluksessa. Näin silloin oli
huomattava ero hyvän ja pahan
välillä, nyt ei ole kunnioituksen
kohteena muuta kuin korkea
elintaso, jonka alttarille uhra-
taan lapset avain kaulassa, vailla
kodin rakkautta. Mistä näin ot-
taa nuoriso eväät matkalle elä-
mään? Kodista, koulusta, kadul-
ta vai tarhoista, nousee kysymys.
Rakkautta ja aikaa pienokaisille
kodeissa uhrattuna on parempi
sijoitus vähässä, kuin ilman näi-
tä arvoja tyhjässä ylellisyysko-
dissa kasvaen.

Kauan on lapsuusajasta kulu-
nut vuosia, mutta lapsuuden py-
hät muistot kirkastuvat päivä
päivältä yhä kirkkaampana ja
niiden opetus on tullut jokapäi-
väiseen käyttön elämässäni.

Monesti puhutaan kodissa vain
äidin muistoista, mutta minun
kohdallani he molemmat vanhem-
mat olivat saman arvoisia ja yh-
tä läheiset kumpikin, sekä äiti
että isä. Syvästi pyhiä totuuksia
kunnioittavina ja kasvatukses-
saan vaativat samaa lapsiltaan.
Isäni muisto kätkeytyy leivän
muruseen, jonka joka päivä jou-

Vanhempieni muistoja

dun muistamaan ja käsittelemään
leivän muruja. Siihen aikaan, hei-
dän nuoruudessaan, uskottiin lei-
vän olevan Jumalan viljaa, joka
täytyi pitää kunniaa ja pyhänä,
pienikin muru täytyi nostaa pois
maasta. Kun vieläkin kokoon lei-
vän murujaja niitä sattuu putoa-
maan lattialle, ajattelen, olkoon,
sehän on niin pieni, otan ylös sii-
votessa. Silloin tulee ajatukseen
isän kehoittava käsky: "Ota mu-
runen pois, se on Jumalan vil-
jaa!" Tottelen ja nostan sen pois
tallattavanta.

Sellaisia kirjoja, joissa oli Ju-
malan sanaa, ei saanut rikkoutu-
neena hävittää kuin polttamalla,
ettei ne joutuneet tallattavaksi.
Äidistäni on jokapäiväisessä elä-
mässä muistona kasteen sakra-
mentti. Joka aamu oli lasten pes-
tävä kasvonsa ja lausuttava sa-
nat: — Isän, Pojan ja Pyhän hen-
gen nimeen". Näin tekivät myös
vanhempani. Tämä kasteen armo
uudistuu kohdallani joka aamu
vanhempieni perintönä. Kiitos
opetuksesta heille.

Minulla oli kerran vieraana
Karppasen Anni, vanhus korkeas-
sa iässä. Aamulla olin laittanut

Lake Ontarion laineitten laidalta

"Oi taivahan pyhä Herra, Sä
Isämme armias. — Oi kuink' on
Sun maasi kaunis, kuin ihana tai-
vahas..."

On syyskuun 1. 7. 1978. Istun
tässä kesäkotimme parvekkeella.
On yhä lämmintä. Luonto ympä-
rillä kauniin vihreää ja karja pel-
loilla nauttii hyvistä ruokamaista.

Saatiin virvoittava syyssade,
joka uudisti luonnon. Ontario-jär-
ven laine rauhallisena särkyy

rannan kiviin. On helppo tässä
palata muistoissa synnyin-Karja-
laan, ihan vie kuin itsestään aina
Haparaisiin asti! Näkymä edes-
säni on niin todentuntuinen...

Liisa Varvas o.s. Ollikainen,
entinen Lapinlahden tyttö, sanoi-
kin, tässä kerran kun istuttiin: —
Katsaha nyt, just niiko katsois
Suvanno toiselt rannalt toisel.
Näät sie tuonki pello tuol puol?
Seo sit just ko katsois Haparaisii
puolel!

No, eihän tätä kesäkodin paik-
kaa ole Suvantoa muistellen han-
kittu. Ompa vain tullut kuin
myötäjäisinä kaiken muun muka-
na.

Nyt vasta silmä sen oikein huo-

kahvin ja käskin ottamaan. En
ota vielä, ensin luen rukouksen
jonka emoni minulle opetti, enkä
ole päivääni ilman tätä rukousta
alkanut. Vanhus risti kätensä ja
luki rukouksen ääneen. Se oli ih-
meen kaunis ja sisältörikas ru-
kous, sanoin hänelle. Minulle tä-
mä on kelyannut siitä asti, kun
emoni opetti, mutta kelpaako tä-
mä rukous Jumalalle, kysyi van-
hus.

Jouduin kysymään tuota ru-
kouksen kuulemista kohdaltani:
Kelpaako rukoukseni Jumalalle?
Eikö raamattu sano: Särjetty ja
nöyrä sydän on Jumalalle otolli-
nen?

Viisaat kristillisyyttä harjoitta-
vat kehoittavatkin ensimmäisenä
nöyryyttä, toisena nöyryyttä,
kolmantena nöyryyttä, joka on
vaikea harjoitus ylpeän ihmisen
perusluonnolle. Ylpeys se johti
paratiisistakin syntiinlankeemuk-
seen.

Tulee kohdaltani mieleen kysy-
mys: — Millainen muisto jää mi-
nusta elämään lasteni keskuuteen.
Toivoisin, että se olisi rukous
nöyrästä ja särjetystä sydäimestä
Jumalan puoleen.

Anna Lamppu

maa, kun se ainainen kiire on
siirtynyt menneisyyteen ja on
vain aikaa.

Kiitosmieli valtaa sydämen.
Kuinka hyvä Sinä Jumalani olet-
kaan. Kiitos nykyisyydestä! Kii-
tos menneestä! Kiitos synnyin-
Karjalasta! Sen lehviköistä, ran-
noista. Kiitos kukkivasta kevääs-
tä, sen raikkaista aamuista. Kii-
tos Herra, että olen saanut syn-
tyä Karjalan lapsena. Ylin kiitos
kuitenkin siitä, että olen saanut
uudestisyntyä Jumalani, Sinun
lapseksesi. Kiitos, että minunkin
nimeni on piirretty Karitsan elä-
män kirjaan.

Olen onnellinen, toivon, että
sinäkin heimo-siskoni ja -veljeni
olet onnellinen Jeesuksessa Va-
pahtajassamme.

Canadasta tervehtien

Sanelma Myllymäki (Ruottunen)

Painajaisuni

Kodikas tunnelma, kun naapu-
rit istuivat juttelemassa keittiös-
sä ja odottivat Räikkösen Hele-
naa lypsyltä saadakseen iltamai-
totinkinsä. Helena tuli, loppeteli
tehtävänsä keittiössä. Istahti het-
keksi tarinoimaan. Lähtivät sit-
ten hiljalleen jutellen kotiin. Isä-
ni seurasi pihapolkua naapureita
mennäkseen illastamaan varsasta
kasvattamaansa Sirkka-hevosta.
Rauhallisena hän taputteli lem-
mikkiään, joka hörhöttäen peh-
meästi hyväilee huulillaan isäni
käsiä ja kasvoja, aavistamatta
yön pimeydestä hyökkäävää kuo-
lemaa. Kukapa voisi kotonaan
pelätä. Kotihan on ihmisen turva-
paikka.

Arvaamaton oli isku takaa hii-
pivältä roistolta. Seimen alle
kyyristyi isäni iskun uhrina. Rau-

tapunnus sidottuna nahkarem-
miin teki tehtävänsä.

Isän viipyessä ulkona odotettua
kauemmin äitini tuli huutelemaan
häntä ulkorappusille. Hän näki
miehen juoksevan "kujamaalta"
taloa kohti. Liian myöhään huo-
masi vaaran eikä ehdi sulkea ovea
ja saakin kuoliniskun portaissa.

Tästä alkaa minun painajais-
uneni, valveajatuksenakin kauhea
ja niin vaikea on päästä siitä
eroon.

Mitä olisin tehnyt, jos olisin ol-
lut kotona? — Olihan vain tun-
tien asia, etten ollut siellä. Olin
juuri ollut lomalla Käkisalimesta
ja koska kotiapulaiset olivat juuri
syyslomalla pyhänmiesten aikoi-
na niinkuin oli tapana, niin pyy-
sin hartaasti saada jäädä kotiin
päiväksi pariksi seuraksi äidille,

— Surullisten ja onnellisten muistojen talo. Isäni Pekka Feodorovin rakennuttama kauppatalo Sakkolan Kiviniemeen. Kuva on vuodelta 1919. Kolmen ryhmässä isäni, äitini ja minä. Toisessa ryhmässä vasemmalta kauppa-apulainen Alma Kangasniemi, isoväiväni Helena Palin-Sosunoff, karjanhoitaja Hilja Kiiski Lapinlahdesta. Ylärivissä emännöitsijä Ake Systä ja pikkutyttö on Sirkka Huuska o.s. Kekki, joka oli meillä likotettavana kun äitinsä oli töissä.

joka oli hiukan huonovointinen. Isäni ei kuitenkaan suostunut. ”Kyllä me täällä pärjäämme. Koulu on sinulle tärkeää” ja niin isäni saattoi minut asemalle. Juna odotellessa alkoi hiljalleen leijailla lumihitaleita ja kun juna sitten tuli ja lähti taas liikkeelle vilkuttelin isälleni vaunusillalta kunnes hänen hahmonsä katosi sakenevan lumisateen taakse. En osannut arvata, että ero oli viimeinen. Ja edessä valtava elämänmuutos.

Mutta mitä olisi tapahtunut, jos olisin jäänyt kotiin? Olisinko voinut pelastaa vanhempani ja itseni kauheasta kohtalosta. Kun olisin kuullut äitini hätähuudon ja pienen ”Penttu”-koiran haukun olisinko arvannut vaaran? Olisinko juossut konttorihuoneeseen, lukinnut oven ja soittanut puhelimella keskukseen apua pyytämään. Ehkä olisin etsinyt isäni taskuaseen ja puolustautunut? Olisinko ehkä juossut vinnille, onnistunut pääsemään ylös raskaan ylöspäin aukeavan

luukun taakse ja onnistunut pudottamaan sen takaa-ajajani päälle? Silloin olisi roisto varmasti menettänyt tajuntansa! Olisinko piiloutunut tai mennyt kuistin katolle apua huutamaan, tai ehkä uskaltanut hypätä alas ja paeta. Tuskin! — Varmasti olisin rientänyt äitini luo. Enhän kotona olisi osannut pelätä niin kamalia tapahtuvaksi. Kyllä Räikkösen Helena olisi aamulla löytänyt minunkin kuolleen.

Mikä oli tarkoitus, että vanhempieni piti kokea noin surkea kuolema! Eivät he pahoja olleet. Ahkeria työtätekeviä ihmisiä. — Jaksoin pysyä suhteellisen rauhallisena ihmeellisen ajatuksen askarrellessa päässäni. Ajattelin, etteivät vanhempani suinkaan olleet yhtä täydellisiä kuin Vapah-taja ja Hän joutui kärsimään vielä kauheamman kuoleman. Vapah-tajan kuolemalla oli tarkoitus. Kaikella on tarkoitus. Olen niin lukemattomia kertoja yrittänyt löytää tarkoitusta tuolle synkälle tapaukselle. Samoin ihmet-

telen, mikä oli tarkoitus, että minut Luoja vei suojaan kauhealta kuolemalta!

Ylioppilas-aineeni kirjoitin aiheesta: ”Kärsimys ja Rakkauden Jumala.” Siinä käsittelin ihmisen taistelua välttävään katkeruudesta, vihalt, kateudesta, epärehellisydestä ja ankaraa taistelua yrittäessään olla parempi, yrittäessään olla hyvä, hyvä ilman teeskentelyä. Pahuus lisää vain pahuutta ja julmuus julmuutta ja epärehellisyys tekee ihmisestä roiston. Ja miten helppoa onkaan kulkea välinpitämättömyyden leveää tietä. Mutta silloin kuolee myös ilo ja rakkaus. Ihminen lakkaa olemasta ihminen. Ihmisen tulee kulkea kärsimysten kautta Jumalan Rakkauden luo. Ihmisen on taisteltava sielunsa puhtaaksi pahoista ajatuksista. Hänen on opittava nöyryyttämään, kieltäytymään ja luottamaan hyvyyden voittoon. Hänen täytyy uskoa Luojan apuun ja ylistää Häntä. Ehkä hän vihdoinkin selviää voittajana ja turvallisimmiin mielin voi lausua: ”Kun Herra on minun paimeneni, ei minulta mitään puutu.”

Klaudia Pelkinen

Jukka Niemi

Vesilahti

PÄÄMYMÄLÄMME

ja

MYYMÄLÄAUTOMME

PALVELEVAT TEITÄ

Karjalaisen kulttuurin tapahtuma Punkalaitumen Yli-Kirralla

Punkalaitumen museo- ja kotiseutuyhdistys yhdessä Punkalaitumen Karjalaisten kanssa järjesti Yli-Kirran museolla karjalaisen teemaviikon, joka oli huomattava voiman näyte, jossa esitettiin karjalaisia ruokia, runoja esitettiin ja oli lisäksi tarinallista ja esine- tekstiili- ja asiakirjainäyttely.

Pääjuhlassa oli juhlapuhujana sakkolalainen maisteri Pentti Patja ja hän sanoi mm.: — Punkalaitumella on erinomaisesti oivallettu toimittavan yhteisen taivon voiton hyväksi. Satakuntalaiset ja karjalaiset ovat nyt omalla yhteisellä kotiseudullaan tekevässä merkittävässä työssä erilaisen suomalaisten kulttuurimuotojen tunnetuksi tekemiseksi ja säilyttämiseksi.

Kansanedustaja Saimi Ääri toteutti esittäessään Punkalaitumen kunnan tervehdysten mm.: — Karjalan heimo on suuresti rikastuttanut suomalaista sivistysperinnettä. Karjalaisen kulttuurin perusta on ollut korkealle kehittynyt talonpoikauskulttuuri ja sen luoja ja säilyttäjä itsenäinen, terve ja valistunut talonpoikaoluokka. Ja kulttuuri asuu siellä, missä tekevät jokapäiväistä työtään edellispolvien työn kunnioittajat ja säilyttäjät ja ennakko-luultomat uuden rakentajat.

Punkalaitumen mieskuoro esiintyi ansiokkaasti opettaja Pauli Ahvenuksen ja johtaja Toimi Tuppuraisen johdolla.

Toimittaja Juhani Helariutta toi tilaisuuteen seurakunnan tervehdysten ja hän myös luovutti museoviirin kulttuuritapahtuman juhlapuhujalle Pentti Patjalle.

Myös museoyhdistys ja karjala-seura ”huikkivat” viirit.

Karjalaisesta ruokaillasta huolehtivat Koskioisten ja Oriniemen, ent. Sakkolan Lapinlahden, mar-tat. Toini Kallonen ja Ester Kyl-läinen vastasivat yleissuunnitel-lusta.

Ruokalista: Uun-huttu, selti-salaatti, kananmunat, karjalainen hapanleipä, voi eli petti, maito ja piimä.

Toinen ruokalaji: Leipäressu ja maito. Lisäksi näytteillä oli piirakoita marjapiirakasta isoon lanttulohkopiirakkaan saakka.

Aune Ahtiaiselta oli näyttävä ja makoisa rotinakorvi, jossa oli iso rotinakorvi ja sen keskellä marja- ja riisipiirakat. Kaarina Patja esitti kaurakiisseliä, jota sai myös maistaa.

YLI-KIRKAN RUNOPÄIVÄNÄ SUNNUNTAINA 9. 7. 1978

Päivä oli omistettu runoudelle. Tilaisuuden juonsi Alpo Kupari-

nen. Päänymerona oli ohjelmassa Aleksanteri Aavan tuotannosta hänen lastensa Aune Ahtiaisen o.s. Kuparinen ja Toivo Kupari-sen kokoama ja esittämä runosi-kermä. Musiikki-osa oli nauhalta ja ensimmäisenä taustalla soitettiin kanteleella esityksen aluksi ja välisoittona ”Jo Karjalan kun-nailla lehtii puu...” Ennen runosikermän esitystä soitti säveltäjä Toivo Tenkanen Aavan sanoihin säveltämänsä laulun: Lau-lu Suvannolle.

Runosikermään kuuluivat seuraavat esitykset:

Aune: — Kuuntelin kevät-kä-keä, helkkylinnun helkytystä. Kuuntelin.

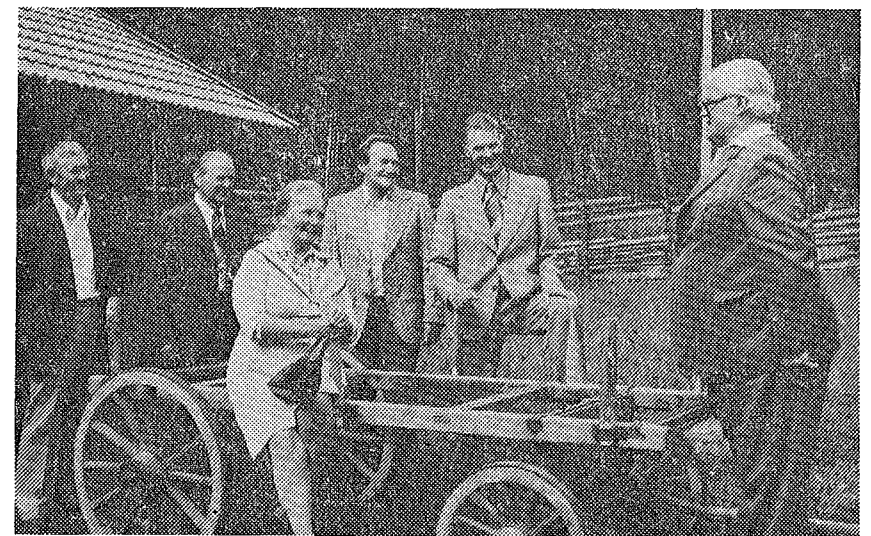
Toivo: — Käen kukunta ku-mahti....

A: — Rakkautta!

T: — Rikkautta!

A: — Liian suurta.

T: — Suuttuneena, käskin Käyntihin heponi!

— Punkalaitumen museolle luovutettiin sakkolalaiset 4-pyörä ”telekat”. Henkilöt vasemmalta ovat: Janne Ollikainen, Toivo Ukkonen, Alpo Kuparinen, Anna Lamppu, Toivo Tenkanen ja Soimi Patja.

Yhdessä: Liian suurta kurjan kuulla...

T: — Koppasin kiven kätehen, karkoitin katalan linnun, hevonen riisiin, pois palasin.

A: — Syytä mulla mustan miehen, syytä katkeran katehen: Koti köyhä...

T: — pelto pieni....

A: — Tasku tyhjä....

T: — Mies mitätön....

Yhdessä: Syytä kyllä kylmän mielen!

T: — Vuoden viien vierittyä, karhin kaskea samaista.

A: — Kukku taas kultakie-
li: Rakkautta — rikkautta....

T: — Nyt jo tajusin tarinan...

A: — Otin onnet onnenlinnun, kukkumansa kuljettelin, yhden taivailta tavaten — erään maasta etsiskellen.

T: — Koti köyhä....

A: — Tunne täysi....

T: — Pelto pieni....

A: — Toivo suuri....

T: — Opin kurja kukkuhaman — innostuin iloitsemahan — jos en tulvien tulena — valtavana valkeana.

A: — toki piennä piipertelen, västäräkin vähäisnä.

Yhdessä: — Rakkautta, rikkautta!

Toivo: — Saanko ihokko ihana, unissa eräänä yönä, meiltä teille tulla, nähdä, silmätä sinua?

Jos saisin sinuisen nähdä kesäisenä keijukaisna kupehella kulke-

massa — kiittäisin koko ikäni, ajat kaiket aattelin suloista suvista unta!

Kanteloi soi taustalla: Taas Karjalan kunnalla....

Aune: — Ensi kerran Väinön kanteleen kuulin siellä kaihoisointuisen, ensi kerran myöskin aapisen, nahkakannen vähäkatkismuksen, lapsenkäsin otin, avaelin.

Tiedon alkeita tavaelin — sieltä opin aamurukouksen.

— — — —

Suomen laulu soi taustalla.

Aune: — Minä olen kuullut sinut, nähnyt sinut ja olen elänyt sinussa, sinä — Suomen laulu, minä rakastan sinua.

Toivo: — Olen kuullut sinut, Suomen laulu. Kuulin vaskipuhaltimien valtavasti soinnuttamana ja yksityisen esittämänä.

A: — Sinä olit aina kaunis, aina suuri ja suloinen. Mielen nostit, sydämen sytytit ja sielun saatoit suomalaisen vireeseen.

T: — Olen nähnyt sinut — Suomen laulu, kun kesäisinä, heilottavan kirkkaina sunnuntaiaamuina urkenin kirkkotielle, kun näin harmaapäiden miesten ja vakavien naisten ilmeen, niin silloin näin sinut, Suomen laulu!

A: — Silloin näin sinussa sen pohjoismaisen syvän piirteen, joka on kuin jylhien metsien huminaa, tyyni — tumma ja rauhallinen....

T: — Olen elänyt sinussa — sinä Suomen laulu!

A: — Kansani on rikkirevitty ja repaleinen....

T: — Heimoni veti keskenään riitakapuloita ja oli puskusilla...

Yhdessä: — Mutta kun sinun säveleesi Suomen laulu — taas korviini sattui, niin paranin ja tunsin seisovani jaloillani. Minä olen kuullut sinut ja nähnyt, olen elänyt sinussa, sinä Suomen laulu.

Minä rakastan sinua!

Sikermä jatkuu

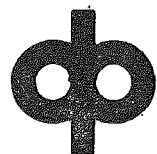
Pärssisen Konepaja

35500 Korkeakoski puh. 935-81204

Valmistamme mm:

- TERÄSHALLEJA, OVIA JA IKKUNOITA
- AUTON LAVOJA YM. KULJETUSKALUSTOJA
- KORISTETAKOTÖITÄ
- TRAKTORIN TYÖVÄLINEITÄ

MAASEUTUVÄKI

Lempäälän-Viialan Osuuspankki

Viisi palveluvalmista konttoriamme: Lempäälässä, Viialassa, Kuljussa, Sääksjärvellä ja Säijässä ovat käytettävissänne varoja sijoittaessanne, edullisesti, myöskin tarvittaessanne luottoa tarpeisiinne.

Kääntykää luottamuksellisesti puoleemme kaikissa raha-asioissanne.

ANTTI KUISMA

Haitermaa, kotikyläni Vanhempani

Isäni Juho ja äitini Anni o.s. Naskali, kiinnittivät mielestäni erikoista huomiota lastensa kasvatukseen. Ei kulunut päiväkään, etteikö neuvoja ja opastusta olisi saatu ja joskus niiden sisäsanajo tapahtui "alapääänkin" kautta.

Jos oli unohtunut määräaikainen kotiin tulo kylältä, koulumatkalta tai suksimäestä, oli melko varmaa, että tupaan tultua sai käskyn "porstupaahan" luudasta varpua hakemaan. Muistampa käyneen niinkin, että ensimmäisenä tuomani varpu olikin käyttäjän mielestä mitättömän pieni ja sitä seurasi käsky uuden hakemiseen, jonka on oltava kunnollinen! Sitä myös jouduin usein ihmettelemään, etteivät vanhempani halunneet ymmärtää ja uskoa, että kun talvella on nuoska, niin vaatteet kastuivat ja lapaset olivat märkinä kotiin tullessa. Sama oli mahdollista myöskin kesäisen sateen yllättäessä kesken leikkien, sillä eihän kukaan lapsista halunnut ensimmäiseksi olevansa "sokeritoppa".

Noista "virpojaisista" on jäänyt myöskin mieleeni, että äidin käsi oli keveämpi ojennuksen ja muistutuksen sisään-ajossa. Isä puolestaan esitti usein kysymyksen, ennen tuota epämiellyttävää toimitusta: — Paijan päältä, vai ilman paitaa? — Kokemus oli opettanut, että toimitus oli lyhyempi ja helpompi kestää jos se tapahtui paljaalle pylylle, joten itkua jo hiertäen sanoin: — Ilman. Muistan myöskin, että railakas "parku" ennen vitsomista oli

kuritusta lieventävä asianhaara ja sitä keinoa käytinkin melkein aina ja edukseni. Niinpä kova volloitus alkoi ja heti kun sain komennon vitsan hakuun. Pääasiallisesti kuitenkin kaikki neuvot ja elämän ohjeet sain ilman tuota edellä mainitsemaani apuvälinettä ja oikean, eli yläpään kautta mieleen painettavaksi. Avoimesti he myöskin myönsivät puutteellisuutensa kasvattajina. — Äitini usein käyttämä lausuma neujensa jälkeen olikin tämä: — Katsokaa paremmista ihmisistä esimerkkiä. — Silti he jaksoivat jatkuvasti opastaa ja ohjata elämässä. Näin on minunkin jo nyt helppo ja mieluisa tunnustaa tämä tosiasia, joskin myönnän tämän olevan monta vuosikymmentä myöhässä vanhempiini nähden. Jo eläessään he olisivat oikeutettuja tämän tunnustuksen kuulemaan. Sanotaan kuitenkin, että parempi myöhään kuin....

Eräs isäni minuun kohdistama kasvatustapa oli se, että hän piti minua mahdollisimman paljon mukanaan, sekä työssä, että vapaa-aikana, aivan varhaisista vuosistani alkaen.

Mieluisaa se enimmäkseen olikin, kun pääsi mukaan mm. pitkille myllyreisuille, joista "artin" myllyllä Petäjärven ja Nurmijärven rajamailla olevalla yövyttiinkin. Yli veto näistä matkoista olivat "kost-reisut", joilla saatettiin olla niin lähellä kuin Viiksanlahdessa parikin yötä vierailmassa.

Näistä isäni vapaa-ajan viettotavoista oli eräs jolla mukana olo tahtoi kyllästyttää, kun se mieles-

täni toistui liian tiuhassa tahdis-
sa, nimittäin onkiminen. Isäni olisi kai istunut ongella vaikka aina, jos ei olisi ollut talon pidon aiheuttamia työvelvoitteita?

Ilta-yöt ja pyhän seudut hän mielellään veneineen kierteli Kii-majärven rantavesiä ongiskellen ja uistellen. Näillä reisuilla oli minun paikkani, mielestäni liiankin usein, istuskella veneen perässä lauantai-illasta myöhäiseen sunnuntai-iltaan! Väliyön aamutunteina, ennen auringon nousua, tosin nukahdettiin muutama tunti jossakin rantaniityn ladossa, tai Sihkeriön tuvan vintillä ja kujanluhissa. Minä "kaihosi" kuitenkin kovasti tästä veneessä jökötämisestä pois ikäisteni poikien seuraan kylälle, mutta haaveeksihan se jäi!

Jälkiseuraus tästä lapsena paljon ongella istumisesta on se, että en siitä hommasta viihdy vieläkään, vaikka aikaa nykyisin olisi. Siihen hommaan houkutteleville on vastaukseni aina: — Kiintiöni kohdallani siinä hommassa tuli täyteen jo pikku-poikana, joten minun ei tarvitse enää onkia!

Usein olen miettinyt sitä, että mikä oli se voima tai kaipuu joka sai isäni viihtymään juuri onkimisen parissa? Saaliin himo se varmaankaan ei ollut, eikä taloudellinen tuloskaan siitä. Ei myöskään yksin se, että hän halusi pitää minut pois poikasakista, koska hän onki vielä silloinkin kun ei enää saanut taivutelluksi minua mukaansa. Ainoaksi vastaukseksi tähän viihtymiseen on minulle jäänyt, että hän tahtoi olla

hiljaisuudessa yksin aatoksineen, vaikka muuten oli hyvinkin seurallinen ja viihtyi mainiosti ja kaipasi naapurien seuraa.

Kalastus-tavassaan onginassa hän oli taitava, tuskin vertaistaan siinä hommassa löytyi. Koskaan ei tarvinnut isää odottaa ongelta kalattomana, saaliinsa pyyntitapaan nähden oli useimmiten runsas. Tästä johtuen paluunsa kotiin oli sunnuntai-iltaisin myöhäin. Äitini odotellessaan tuskailikin: — Ens yö se taas männyö kalloi "ruokkiis".

Vuosisadan alussa oli isäni vallannut, kuten monen toisenkin miehen, "Amerikan kuume". Vuonna 1909 hän kokeili kaivosmiehen ammattia Minnesotan valtiossa USA:ssa. Oli kulemma lähtenyt jäädäkseen ja tarkoituksella kutsua äitini ja sisareni myöhemmin mukaansa. Olot kotitilalla, johon Mikko-setäni oli asettanut isännäksi, olivat muodostuneet sellaisiksi, että vanhempansa jo samana vuonna pyysivät häntä palaamaan kotiin.

Isäni peri sitten kotitalon ja sedälle ostettiin talo Vilakkalasta.

Lapsuusaikani muistoihin liittyy lukematon määrä kertomuksia siitä mitä isäni oli matkallaan Rapakon taakse nähnyt ja kokenut. Mm. kertomus voimamiehestä joka lyömällä sai rautanaulan 2 tuuman lankun läpi ja kanteli rautatiekiskoja kymmeniä mailleja, olivat pienestä pojasta kiehtovaa kuunneltavaa.

Amerikassa oli työntahti ollut myöskin kova. Siitä kertoessaan tuttavilleen ja kylän miehille, hän usein lopuksi totesi: — Suomi olisi samanlainen kultamaa kuin Amerikkakin, jos täällä tehtäisiin työtä samalla vauhdilla ja otteilla kuin siellä. — Sama pätee vieläkin. Kyllä Suomessakin edellisen sukupolven aikana ja kenties sitä

ennenkin, tavoitteet asetettiin enemmän työn laatuun ja määrään kuin nykyisin. Entisajan ahertajista työntuloksissa määrättyyn päämäärään pääsemisessä asettaisin esimerkiksi Mikko-enoni. Hän oli vaatimaton, ei kerskaillut koskaan ripeydellään, mutta ahkeruutensa oli esimerkillinen. Näistä työasioista keskusteltaessa hän ilmaisi oman tavoitteensa seuraavaan tapaan: — Jos minä nopeudessa en riitä toisille saavutuksissa, koitan korvata sen päivää pitentämällä. Sanonnata: Tehdään työtä kello kourassa ei pätenyt häneen. Jos lienee hänellä kello ollut, niin se oli sunnuntai-käyttöä varten. Työajan kellona olivat aurinko pitkän päivän aikana muulloin pimeä.

Lieneekö ollut sukuvika, mutta äitini oli yhtä uurastavan ahkera kuin enonikin, sekä työteliäin ja mielestäni taitavakin töissään ja askareissaan. Päivittäiset tehtävänsä hän hoiti tarkoituksen mukaan ja minuuttilleen! Lieneekö ollut perinnöllistä vaiko elämässä

opittua, mutta esimerkillistä kumminkin.

Äitini jäätyä jo 3-vuotiaana isästään orvoksi, sai hän äitinsä ohella kasvattajakseen äijänsä, joka oli kertomansa mukaan vakaa ja uskovainen kristitty. Siis hyvä isä-hahmo pienelle tytölle ja varttuneemmassakin iässä olevalle nuorelle. Lienee äijästään juontunut, jota hän lämmöllä muisteli, että äitinikin oli omaksunut jo nuoruudessaan kristillisyyden ja uskon elämän omalle kohdalleen. Sen säteilemässä ilmapiirissä, johon murros-ikäisenä oli vastenmielistäkin sopeutua, sain varittua aikuiseksi ja jota kohtaan kunniotus ja on aina vain enentynyt.

Parhaan elämän sanotaan olevan työtä ja vaivaa. Oletan näin olleen myös äitini kohdalla. Hän sai jo 6-vuotiaasta alkaen opetella tehtäviä "lapsen likkana" kodin ulkopuolella ja näin ansaita toimeentulonsa seuraavat 11 vuotta, kunnes avioitui 17 vuotiaana.

Nyt seurasivat miniävuodet ja 30-ikäisestä lähtien kotini emänyys, työt ja huolet.

Hyvin hän tehtävästään suoriutuikin, jopa kiitettävästi ja sai tunnustusta työvältemme kotona ja kodin ulkopuolellakin, jopa isältänikin! Tätä todistaa hyvät ja läheiset suhteet naispalvelijoihin, jopa luottamukselliset, kun esimerkiksi Liisa Meskanen, palvelijoista varhaisin jonka muistan, muutti meiltä Röykkylään, jonkin yksineläjä Huuskan taloudenhoitajaksi, kutsui hän äitini "kostiin" luokseen. Tälle "runolliselle matkalle, laivan nimi oli "Runo" jolla ylitimme Suvannon, pääsin minäkin mukaan. Nämä naispalvelijamme hän piti erikoisessa suojelussessaan ja huolehti heistä kuin lapsistaan. Eräänkin "Hilman" ollessa meillä rippikouluikäisenä hänet huollettiin ja evästettiin kou-

luun, sekä laitettiin ripillepääsyvaatteet.

Tämä samainen Hilma oli erittäin vilkas luonnoltaan. Teki työtä mitä vain ja kaikki sujui nuri-sematta, hevos hommatkin ja miestenkin työt. Kun hänelle sitten äitini "Ale-Katin" kanssa suunnitelti rippileninkiä, niin totesivat: — Pikeetä se ollo pitää, ei Hilmallakaan muu vaate kestä. Hilma sai leningsä, jonka Kati tieteenkin myös ompeli.

Runsaan 16 vuotta äitini ehti emännöidä kotitaloani, ennenkuin se, opiskeluun lähdettyäni, vuokrattiin pois 5 vuodeksi. Noina 16 vuotena ehti hänellä, muistini mukaan, olla 5—6 palvelijaa. Aikaisemmin mainitun Liisan jälkeen Rauha E, Susanna M, josta Yllö-Pekko käytti nimitystä uskovainen Susanna, sekä Aino H. Nämä muistamani mukaan olivat sellaisia joista jäi jokin erikoinen tapahtuma mieleen. Viimeksi mainitusta se, että kun minä villiinnyin liikaa hän pani minut "sittarautoihin" rauhoittumaan, eikä päästännyt pois rimpuluistani huolimatta, ennenkuin lupasin olla siivosti.

Emännöintihän ei tietenkään äidiltäni loppunut "vuokra-aikanaan" kokonaan, mutta oli varmaan aikaisempaan verraten, kuin "sapatti vuotten" aikaa, vaikka olikin vielä talousaskareet ja pari lehmää hoidettava.

Näiden vuorokausien jälkeen koitti hänen elämässään "uusi aika". Aikoinaan miniäksi tullut sai 52-vuotiaana itselleen miniän. Miniä käsitteen mukaisin ottein ei hän uuteen tulokkaaseen asennoitunut, vaan hyväksyi aivan kuin perheenjäseneksi ja lapsekseen. Tätä todistaa se, että miniänsä muistelee lämmöllä saamaansa kohtelua, opetuksia ja neuvoja lähes 30 vuoden ajalta, jonka rin-

nakkaiseloa eri elinympäristöissä kesti.

Kun kertailemme vaimoni kanssa noita kuluneita vuosikymmeniä ja niiden muistoja, kuulen häneltä usein sellaista josta en ole ollut tietoinenkaan. Ihmettelystäni hän hymyillen vastaa: — Mummo kertoi. Äitini oli heidän kaksin ollessaan osoittanut suurta luottamusta ja kertonut hänelle koko elämäkertansa, johon sisältyi sellais-takin joista puhutaan vain naisten kesken.

Miniänsä kanssa ja uuden sukupolven varttuessa, sitä hoivaillen ja huoltaen, kuluivat vanhempieni, ensin onnelliset vuodet ennen sotia ja sitten vaikea evakko-aika. Äitini vuodet vielä sotien jälkeenkin monilla virkapaikkakunnillani.

Isäni sai jatkosodan aikana viettää vielä yhden vuoden kotonaan Haitermaassa. Sairauksien muramana elämänsä kotikamarissa 13 p:nä marraskuuta 1942 ja äitini Järvenpäässä 30 p:nä maaliskuuta 1958 aivoverenvuodon seurauksena.

Äitini oli nuoruudestaan saakka elävässä uskossa elävä ja sanoisin myöskin: Arkipäivän kristitty, jolta eivät jääneet toteuttamatta omat henkilökohtaiset päivittäiset hiljentymiset, tehtävien ja kiireidenkään keskellä. Hänen tukeva harrastuksensa kohdistui lähetystyöhön, eikä hän jättänyt myöskään huomiotta puutteessa olevaa lähimmäistään.

Hänen uskon-elämänsä juuret lienevät olleet perinteistä alkuvirrikkeen saaneet. Vakaumuksensa, sanojensa mukaan, lujittui päiväpäivältä, elämän opetuksen ja kokemusten myötä. Sitä osoittaa sekin, kun hän erälle toista uskon-suuntaa olevalle, joka aikoi evätä häneltä taivaan valtakunnan avaimet; nöyrästi, mutta vakaasti vastasi, että hänelle on luvattu uskon-sa mukaan pääsy siihen valtakun-

taan Vapahtajan lunastustyön kautta. Kyllä sinne tullaan! — Tällä viimeisellä vakuuttelulla ymmärsin hänen tarkoittavan sitä, että "siihen valtakuntaan" on tie valmistettu, erottelematta, kaikille uskoille.

Äijäänsä, joka oli isäntä orvolle lapselle, kuin isähahmo, hän muisteli usein ja puhui hänestä paljon. Uskovana kristittynä oli äijälleen ollut lähetystyö, seuran perustamisesta alkaen, läheinen sydämen harrastus, jonka ohella hän oli huonekuntaansa jatkuvasti ohjannut ja kasvattanut kristillisyyteen.

Kirkossa käyntiä oli äijäni pitänyt myös tärkeänä ja totutti huonekuntansa siihen, sekä sen kautta elävään kristillisyyteen. Näistä kirkkomatkoista olikin sitten tullut suuren perhekunnan niin mieluisia matkoja, että sunnuntaiaamuisin oli joskus jopa pitänyt "räknätä", kenen vuoro on jäädä kotiin. Oli kolmellakin hevosella siitä perheestä lähdetty kirkkomatkalle. On iloinen asia todeta tuon uskon perinteen jatkuvan kolmanteen ja neljänteen polveen, samoin kuin lähetystyöharrastuksetkin. Jatkukoon näin seuraavissakin sukupolvissa!

Enoni, josta jatkossa toivon voivani kertoa enemmän, oli myöskin esimerkillinen äijäni perinteen vaali ja sanoisin mallikristitty! Häneltä eivät jääneet pitämättä päivittäiset aamu- ja iltahartaudet kotonaan. Ei myöskään koti-juma-

VEIKKO SOKURA

Erikois-
hammasteknikko

TAMPERE

Mäkipäänkatu 39—41 II kerros
Puh. 56 615

KUOLLEITA

Maria Kaukanen os Käppi syntyi 20. 1. 1895 Sakkolassa, kuoli 18. 9. 1978 Helsingissä.

Emma Rautaneva o.s. Roaska syntyi 18. 8. 1905 Sakkolan Noisnimessä, kuoli 4. 8. 1978 Lempäälän terveyskeskuksessa. Viimeinen kotipaikka Sakkolassa oli Pannusaari. Lempäälässä hän asui Rovastin tornissa.

Emma Katriina Köhli os Karja syntyi 12. 7. 1906 Sakkolassa, kuoli 7. 8. 1978 Vihdissä.

Helmi Kallonen os Rämö syntyi 29. 7. 1927 Muolaassa, kuoli 7. 9. 1978 Lempäälän—Vesilahden terevyskeskuksessa. Hän oli Arvi Kallosen puoliso Sakkolan Petäjärveltä. Viimeinen kotipaikkansa oli Vesilahden Kirkonkylä.

Elsa Emma Hätönen o.s. Naskali kuoli 14. 9. 1978 Toijalassa. Hän oli syntynyt Sakkolan Haitermaassa 25. 1. 1913.

Viljami Kuisma syntyi 15. 2. 1906 Sakkolan Luprassa, kuoli 15. 9. 1978 Loimaan sairaalassa. Viimeinen kotipaikkansa oli Punkalaitumen Kivisenoja.

lanpalvelus, josta oli estynyt kirkkoon menolta sunnuntaisin. Pyhäkoulunsakin olivat kuin pienoismallin jumalanpalveluksia liturgioineen, joita hän ehti pitää ja niissä opettaa viisikymmentä vuotta. Pyhäkoulunsa kylällä, josta kirkolle oli matkaa 10:sen kilometriä, muodostuivat monelle aikuisellekin kyläjumalanpalveluksiksi. — Sinne ohjattiin minunkin askeleeni jo jaljon ennen oppivelvollisuus ikääni.

(jatkuu)

Rakkaamme

ALBERT NASKALI

s. 21. 11. 1909 Sakkolassa
k. 18. 8. 1978 Helsingissä

Rakkaudella muistaen

*Helvi ja Anna-Liisa
sisaret ja veljet perheineen*

Vei Herra kotiin jo väsyneen,
tien vaikean kulkea antoi.
Otti syliin sairaan
ja uupuneen
ja rauhan rantahan kantoi.

Siunaus toimitettu.
Kiitämme osanotosta.

Tasavallan presidentti on ylentänyt kommodoriksi Turun laivastoaseman päällikön Erkki Uosukaisen. Hän on syntynyt Sakkolan Kiviniemessä.

Albert Naskalia muistaen

Aamulla 18. 8. 1978 saapui suruviesti, että Albert Naskali on saanut laskea matkasauvansa Helsingin Meilahden sairaalassa, vaikeitten sairauksien uuvuttamana 68 vuoden ikäisenä. Hän oli syntynyt Sakkolan Arkuntanhuan kylässä. Suremaan jäi puoliso ja tytär.

Viimeinen tapaamisemme oli Helsingissä heidän kodissaan kesäkuun lopulla. Albert-veljeni tervehdys oli silloin jo sairauden heikentämä. Muistellessa nuoruus-aikoja koti-Karjalassa, Suvannon rantamilla, lämmittivät ne hänen mieltään. Onhan kotiseutu aina rakkain paikka.

Tämän ikäpolven kannettavaksi on kohtalo osoittanut kovat sota-vuodet, joihin Albert osallistui myös. Isänmaata, lähemmin rakkaita Suvannon rantoja puolustaen hän oli toisten aseveljien mukana ja paljon oli hänellä ker-

Henkilö-kohtaista

HILKKA LOPONEN

syntynyt Sakkolassa, ehkä Ojanie-messä. Lapsuuden tuttu.

Ottakaa yhteys osoitteeseen: Kalevi Vanhanen Virtaintie 8 A 3 00550 Helsinki 55.

Petäjärven martat 60 vuotta

Petäjärven martat viettivät 60-vuotisjuhlaa 3. 9. Vesilahdella. Ennen jumalanpalvelusta kävivät marttojen edustajat saattamassa kukat sankarihaudalle ja Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä sekä poissuikkuneille marttasisarille Lempäälän ja Vesilahden haudoilla.

Vesilahden seurakuntakotiin oli kokoontunut marttoja ystävineen lähes 100 henkeä.

Kirkkoherra Aarre Laitilan alkukuhartaus viritti tilaisuuteen lämpöisen, hartaan ja kotoisen tunnelman. Hän puhui aiheesta jonka sanoma puhutteli jokaista: "Kun

rottavaa jännittävistä rintamapahtumia. Niin monen aseveljen hän näki vierellään kaatuvaan rintamalla, mutta kuin ihmeen kautta hän palasi sodan päätyttyä naarmuitta. Suomi jäi vapaaksi maaksi, mutta Karjala oli luovutettava rauhanteossa lunnaaksi, mikä ei mieltä ylentänyt.

Albertin nuoruuden harrastuksia maanviljelyksen ja hevoskasvatuksen ohella oli urheilu. Urheilusta hän nautti ja urheilusurittusten numerotiedot säilyivät hänen muistissaan läpi elämän.

Hersyvän karjalaisen kerrontansa omaavana ystävät viihtyivät hänen seurassaan. Nuoruusvuodet jäivät aikanaan taakse kuin uni ja varjo. Sairaus pysäyttää voimakkaankin vaeltaajan, etsimään uusia elämän arvoja. Avuttomuudessa katse kiintyy ylös: Ikäaikojen Jumala olethan johtanut kansamme kohtaloita. Katso armollisesti puoleemme ja anna autuaallinen loppu! Vie yli kuolemanvirran tykösi taivasteen, silloin kun näet sen parhaaksi.

Siskosi Anna

hyvää teemme, älkäämme lannistuko. Jumalan uskon tuoma henki on se voima joka on kodin perus ja luoja. Hyvät teot ovat Jumalan hedelmiä. Palvelkaamme toinen toisiamme, kantaen toistemme kuormaa, niin te täytätte Kristuksen lain."

Hän toi tilaisuuteen myös Vesilahden seurakunnan tervehdyksen.

Seuran puheenjohtaja Elli Pullakka totesi tervehdyssanoissaan sen tosiasian, että itsenäisyytemme alkuvuosina sisäisesti voimakkaat naiset tajusivat silloin tarvittavan paljon korjausta ko-

tien henkiseen ja aineelliseen tasoon.... Hän jatkoi: Koti on yhteiskunnan perusta ja edelleenkin marttojen työkenttä. Tarvitsemme tietoisuuden kuulua sellaiseen yhteisöön, jossa voimme myös henkisesti rikastuttaa toisiamme.

"Marttayhdistykset naisten asialle kotien aineellisen ja henkisen hyvinvoinnin elvyttäjäksi", oli rehtori Raija Matinollin juhlapuheen teemana.

Marttajärjestö on perustettu jo 1899 juuri kotien järjestöksi, minkä vuoksi tällä puolueisiin sitoutumattomalla järjestöllä on ollut jo lähes 80 vuoden ajan erin-

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

80 VUOTTA täytti 16. 10. 1978 Hilda Vesalainen os Virolainen Hyvinkäällä. Hänen kotipaikkansa oli Sakkolan Petäjärvi.

75 VUOTTA täytti 29. 9. 1978 Ville Hännikäinen Tampereella. Hänen kotikylänsä Sakkolassa oli Lupra.

75 VUOTTA täytti 23. 8. 1978 Elina Luukko os Suikkanen Tampereen Messukylän Ruskossa. Hän on syntynyt Sakkolan Petäjärvellä maanviljelijän tyttärenä. Nuoruudessaan hän kävi Petäjärven emäntäkoulun ja harrastuksena on ollut marttatyö. Sotien jälkeen on hän asunut Messukylän Ruskossa ja asuu vieläkin lastensa luona, jossa myös vietti merkkipäiväänsä omaisten ja ystävien seurassa.

70 VUOTTA täyttää 23. 10. 1978 Tyyne Airasvirta os Loponen Jyväskylän maalaiskunnassa. Entinen kotipaikka Sakkolan Kirkonkylä.

70 VUOTTA täytti 18. 9. 1978

Mikko Räikkönen Tampereen Ylöjärvellä. Hänen entinen kotipaikkansa oli Sakkolan Kiviniemi.

60 VUOTTA täytti 28. 8. 1978 Hilja Pasti os Lopenen Vesilahden Latomaassa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Kirkonkylä.

50 VUOTTA täytti 27. 9. 1978 Toimi Leppänen Nokian Joenpohjassa. Hänen eninen kotikylänsä oli Sakkolan Hovinkylä. Maanviljelyksen ohella hänen harrastuksensa ovat kalastus ja metsästys.

60 VUOTTA täytti 7. 10. 1978 Linda Ylösmäki os Luostari-nen Vammalassa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Ojanieni. Hän on Suvannon Seudun asiamies.

60 VUOTTA täytti 17. 10. 1978 Hilikka Levo o.s. Väyrynen Vesilahden Kuralassa. Hän on syntynyt Sakkolan Hovinkylässä.

50 VUOTTA 6. 10. 1978 Sysmässä sosiaalishteeri Tapio Kuuppo. Entinen kotipaikka Sakkola Vilakkala.

omainen mahdollisuus vaikuttaa naisten aseman kodissa sekä tukea järjestötyöhön uskaltautuneita naisia valtakunnan suurissa kysymyksistä päätettäissä.

Teema viestittää jäsenilleen yhdessä yrittämisen tärkeyttä. Se on ovenavaus sisäänlämpiäväksi väitettyjen marttaseurojen toiminoille ja se on kutsu suurelle yleisölle tulla mukaan marttatyöhön. Martat haluavat rakentaa yhdesäoloa, aktiivista vuorovaikutusta ja joustavuutta suomalaiseen yhteiskuntaan. Aika näyttää, löytyykö sanojen sijaan myös toimintaa ja tekoja.

Juhlapuhuja kertoi myös 1940 luvulla tapauksen, kun säveltäjä Ahti Sonninen kulki siirtoväen joukossa muistiin kirjoittamassa sanoja ja säveliä karjalaissyntyisistä kansanlauluista. Matkallaan hän oli joutunut keskelle korpea jossa uudisasukas, parrakas ja hyvin väsynyt mies istui rakennetun kaivon kansiarkulla. Hän, säveltäjä Ahti Sonninen epäröi esittää asiansa ja siksi hän pyysikin ostaa kaksi kiloa voita. Mies sanoi tyttärelleen: — Anna vieraalle voita. Hän myös kysyi vieraan todellista matkan tarkoitusta ja kun se hänelle selvitettiin ja hän sanoi: On minullakin yksi laulu sieltä Koti-Karjalasta ja hän lauloi kansansävelmän joka kukutti kultaista kevätkäkeä nuoruuden rakastetulle. Sillä hän oli istunut kaivonkannella kuullakseen kevätkäen ensi kukunnan jota hän ei koskaan enää kuullut, sillä hän nukkui pois saman päivän aikana saman kaivon kannelle. Häneltä saatua kansansäveltä säveltäjä piti parhaana aarteena siinä joukossa jota hän oli keruumatkaltaan muistiin kirjoittanut.

Raija Matinolli kertoi myös 8-vuotiaasta työstä, joka pyysi äitiä tuomaan heille kotiin mummon ja kun äiti ihmetteli, että mi-

tä me hänellä hänellä tekisimme, niin tytär selitti: — Silloin olisi joku ihminen kysymässä kun minä tulen koulusta kotiin, että tahdotko kahvia vai kaakaomaitoa. Tällä esimerkillä juhlapuhuja muistutti meitä siitä, että muistaisimme lapsia ja perhettä aina kiireenkin keskellä.

Kanttori Pekka Ventelä huolehti tilaisuudessa pianoesityksistä ja säesti Aila Heikkilän laulua: "Oi muistatko vielä sen virren" ja Tiedan paikan armahan".

Runoja lausui tilaisuudessa Taimi Ryyppö ja Elli Pulakka.

Jaettiin ansiomerkkejä ja hopeisen ansiomerkkin ja 40-vuotismerkkin Aino Kaustala ja Anna Raaska. 40-vuotismerkkin Esteri Kuparinen. 25-vuotismerkkin Salme Laatikainen, Hilikka Ristilä, Aino Nuora, Kerttu Virolainen ja Aino Kallonen. 10-vuotismerkki ojennettiin Aino Lemmetille ja Hilikka Honkaselle. Merkin saa-

neiden puolesta kiittivät Kerttu Virolainen ja Salme Laatikainen. Yhdistyksen perustajajäsenistä oli kunniavieraana Helmi Karppanen. Seuraavat elossa olevat perustajajäsenet muistivat sähköllä: Hilda Leskinen, Helmi Mäkinen ja Ester Harkomaa. Lisäksi muistivat sähköllä Maria Lampu ja Irja Ahvenlahti Helsingistä. Lisäksi juhlijaa yhdistystä onnittelivat eri tavoin Vesilahden martat, Marttapiiriliitto, Tampereen Ruskon martat, Maria Söder, Haparaisten martat, Vakka-lan martat, Kiviniemen martat, Kanta-Vesilahden martat, Suvanto-säätiö, Vesilahden karjalaseura ja Petäjärven nuorisoseura.

Yhdistyksen kunniapuheenjohtaja Hilja Ryyppö esitti lopettajaissanat kiittäen kaikkia jotka tavalla tai toisella vaikuttivat tilaisuuden onnistumiseen.

Lopuksi laulettiin "Kiitos sulle Jumalani".

Petäjärven Martta-yhdistyksen 60-vuotis historiikki

Yhdistyksemme perustettiin v. 1918 Petäjärven kansakoululla. Ensimmäinen puheenjohtaja oli Rosa Holopainen, sihteeri Amalia Kurikka ja rahastonhoitajana Anna Lamppu.

Ensimmäiset toimintavuodet olivat innostuksen ja toiminnan kautta. Päämääränä oli oman talon hanke, joka toteutuikin kahden muun seuran kanssa.

Kurssitoiminta oli vilkasta kotikarjalassa. Oli kodinhoito, kananhoito, kutoma-, ompelu-, puutarha-, juustonteko-, säilyke-, seppeleen sidonta-, niini- ja rottinkikursseja.

Olihan meillä emäntäkoulu omassa kylässä, mutta kaikilla ei

ollut mahdollisuuksia sen käymiseen, joten kaikenlainen kurssitoiminta oli kovasti tervetullutta.

Kalustoa hankittiin mm. loukutuskone, kahdet kangaspuut, reX-kattilat, mehumylly, mallikirjoja ompelun ja kudonnan alalta. Vuosittain oli tavoitteena kurssi vuodessa.

Äitienpäivät, joul- ja raittiisujuhlat vuosittain, joskus jopa iltaamatkin pidettiin.

Retkiä tehtiin juhliin, näyteltyihin tai muuten vain naapurikyliin.

20-vuotisjuhlaa vietettiin 1938 aseman koululla. Juhlissa puhui talousneuvos Helena Virkki ja kirkkoherra Arvo Liesmaa.

Toiveikkaina lähdimme alkaamaan kolmatta vuosikymmentä. Emme osanneet vielä silloin aavistaa mitä vuosi 1939 tuo tullessaan. Saimme kokea rajan kauhut ja kirot. Pommikoneiden jyristessä ja tykkien pauhatessa saimme jättää rakkaan kotiseutumme, jota takanamme tulella loimottivat.

Nyt toimintamme keskeytyi kolmeksi vuodeksi.

Jatkosodan aikana rajan siirryttyä alkoi mieli palata kotiseudulle. — Keväällä 1942 pääsimmekin muuttamaan kotiin, tai oikeammin niiden raunioille, sillä moni ei sieltä muuta löytänyt, jollekin hyvä-onniselle oli jäänyt sauna tai jokin ulkorakennus, jossa eläminen taas aloitettiin.

Tämäkään ei ollut esteenä marttatyölle, sillä oli jälleen mukava tavata kotikylän yhteisissä riennöissä.

Vain noin kaksi vuotta saimme olla rakkaalla kotiseudullamme, jolloin alkoi uusi evakkotaival.

Saatuamme pysyvät kotipaikat, suurin osa martoistamme sai sen täältä kauniista Vesilahden pitäjältä, alkoi yhdistyksemme toiminta jälleen. Vuonna 1948 vietimme toimintamme 30-vuotisjuhlaa ja juhlapuhujana oli tuolloinkin talousneuvos Helena Virkki.

Alkoi 4 vuosikymmen. Joukkomme oli harventunut ja vuodet oli tehneet tehtävänsä. Ei enää toimintakaan jaksanut jatkua samalla vireydellä. Nuorta väkeä oli vähän tulemassa mukaan. Kokoonnuimme pari kertaa kuukaudessa yhteen jonkin martan kotiin. Joul- ja pääsiäisjuhlat pidettiin ja retki tehtiin myös keran vuodessa jonnekin.

Kursseja pidettiin, joista pisin kurssi oli 2 kuukautta kestänyt kutomakurssi.

Vuosikymmen taas vierähti. Marttatyö oli 1958 jatkunut 40 vuotta. Juhlat pidettiin Vesilahden nuorisoseuran talossa. Puhujina olivat konsulentit Manja Haltia ja Latonen.

Viides vuosikymmen alkoi. Rivit vain herventuivat ja tuntui joskus, että olisi ylivoimaista jatkaa, vaikka aloitimmekin "kultakymmenen". Kokoonnuimme edelleen kerran tai kahdesti kuukaudessa. Perinteelliset joul- ja pääsiäisjuhlat pidettiin ja muistettiin vuosia täyttäneitä. Yllättävästi seuran toiminta vuosikymmenen lopulla piristyi ja jäsenmääräkin kohosi jälleen yli 40.

50-vuotisjuhlassa puhuivat toimistosihteeri Manja Haltia ja konsulentti Tyyne Erkkilä.

Kun kuudes vuosikymmen alkoi, tuntui seuramme saaneen uutta puhtia ja pontta, sillä toiminta piristyi. Jopa kurssitoimintakin vilkastui.

Martta-liiton 70-vuotisjuhlaan osallistuimme vuonna 1969, juhlien puheina lauluin. Oli hengellisiä tilaisuuksia. Yhteinen juhla Kanta-Vesilahden marttojen kanssa. Ruvettiin pitämään myös myyjäisiä yhdistyksen taloudellisen tilan tukemiseksi.

Seuramme toimihenkilöinä on toimineet puheenjohtajina Rosa Holopainen, Maria Tiira, rouva Norden, Anni Luukko, Amalia Ryyppö, Iines Kuparinen, Olga Pauku, Aino Nenonen ja Impi Kallonen. Hilja Ryyppö toimi 40 vuotta puheenjohtajana ja hänet on kutsuttu kunniapuheenjohtajaksi.

Nykyinen toimintatarmoinen

puheenjohtaja Elli Pulakka on ollut toimessa vuodesta 1971 alkaen.

Yhdistyksen sihteerinä on toimineet: Amalia Kurikka, Hilda Leskinen, Saima Lojonen, Taimi Ryyppö, Tyyne Nuora, Elli Raaska, Esteri Kuparinen, Maria Virkki ja Hilikka Suikkanen, ollen yhtäjaksoisesti 28 vuotta sihteerinä. Nyt on sihteerinä Hilikka Honkanen.

Rahastonhoitajina ovat olleet seuraavat henkilöt: Anni Lampu, Amalia Ryyppö, joka myös teki erittäin pitkän päivätyön yhdistyksen hyväksi, sekä Kerttu Virolainen. Nykyinen rahastonhoitaja on Anna Raaska.

Pitkäaikainen varapuheenjohtaja oli Helena Raaska. Lisäksi on johtokuntaan kuuluneet edellä mainittujen lisäksi: Helena Lamppu, Helena Pursiainen, Elisa Lamppu, Rosa Sipinen, Hulda Nuora, Mirjam Lamppu, Helena Sääksjärvi, Impi Virolainen, Liisa Lojonen, Aino Nuora, Aino Kaustala, Aino Kallonen, Toini Valkonen, Terttu Kurikka ja Salme Laatikainen.

Yhdistyksen kunniajäseniksi on kutsuttu ja he ovat saaneet myös kultaisen ansiomerkkin: Helena Raaska, Hilja Ryyppö ja Hilikka Suikkanen.

Martta-liiton 40-vuotismerkin on aikaisemmin saanut 12 marttaa ja 25-vuotismerkin on saanut 8 marttaa.

Moni näistä martta-sisarista on saanut jo iäisyyskutsun. Rivimme harvenevat vuosi vuodelta, sillä jäsenien keski-ikä on jo korkea. Alkakaamme uusi vuosikymmen kuitenkin luottavaisin mielin ja Korkeimman johdatukseen luottaen.

Hilikka Honkanen

Ahon reunalta

Taas minä tapasin pitäjäjuhli-
la vanhan rippikoulututtavani —
harvoinhan niitä meikäläisiä enää
tapaa — sen Iidan. Sen ensim-
mäisen tapaamisen vuosikymme-
nien jälkeen minä taisinkin jo
kerran kertoa, kuinka Lempääläs-
sä Sakkola-juhlissa rinnatusten
istuttiin tuntemattomana ja tun-
temattomina arkaillen keskuste-
lua aloiteltiin, mutta kyllä siinä
Iidan kanssa istuessa asiat selve-
ni.

Nyt minä tunsin jo kaukaa,
kun hän tulla taapersi kirkosta,
pulska emäntä-ihminen vieläkin,
huivi napakasti päässä, ”veska”
kiikkuen käsivarressa. — Siirtelin
itseäni sinne sinnepäin ja sattuu-

han sitä vastatusten kun satut-
taa! — Herran pieksut! Vikihän
siinä seisoo kojottaa! Myö ele-
tään yhä, siltä se näyttää!

Vuosien jälkeen taas kättä pu-
ristettiin. Pehmoinen oli käden
ote, ei ollut kuin viime kerralla
työn kankeat sormet. — Sinä ele-
letkin eläkepäiviä kai, kun on peh-
moinen kätesi tuntu — kuin sil-
loin ennen... Eläkkeellähän mie
uon, ko se on nyt semmoinen ta-
pa ja aika, jot valtio maksaa ain,
”pan halla tai mies” ja välähti
silmissä entinen veitikka, helähti
nauru kuin kiurun laulu. — Sie se
uot viel niiko sulhane. Miul on
tult tätä vatsan puolta ja taka-
puolta, jottei taho kintut pittää.

Mie uon naurant, jot ei mius mää
leipä hukkaa... Tähän tapaan
sitä tarinoitiin, tuli toisia tuttuja
jatkuvasti. Iloisia tervehdyksiä,
vapauttavaa naurua. Oli juhlan
tuntua, paistella auringon ja ih-
misten.

Minun juhiani korkein kohta oli
se, kun me kolme lapsuuden ka-
veria istuimme yhdessä pöytään,
parissa muistojen menneiden.

Mitä enemmän vuosia vierii,
sitä uskollisemmin me saavumme
Sakkola-juhlaan. Kaipuu kotiseu-
tuun, sen ihmisiin, tuo meidät yh-
teen ja se on aina näiden juhlien
anti. Puhujat toistavat jo kymme-
nissä juhlissa kuultua teemaa,
niitä kuunnellaan silti hartaasti,
sillä se on osaa sitä aatetta, että
menneisyyden perinne jatkuen
elää.

Näkemiin!

Viki

Peäkaupungi sakkuloist päi Pirkkaloa

Ja sehä käi linjurkyyvil. Jo kol-
matta roasoa tehtiä tämmöne tup-
lapäiväreissu Sakkola pitäjäjuhlii.
Eikä se vissii olt viimekkeä. Kaks
vuotta ennempeä lähettii Punkalaitume
Sakkola-juhlil jo lauvantain ja katseltii
matkavarrel Hämelinna nähtävyyksii sellai-
sii ko sitä varsinaista linnoa, mi-
tä parraikkoa muutettii naisvanki-
last nähtävyyveks, käyttii tutustu-
mas entiselämeä Hattula vanhas
kirkos sekä muistelemas talvisova
ihmeitä ja jatkosottoaki Parola
panssarmuseos.

Sit käyttii Aulango Heikkiläs yö-
pymäs mis kalenoihe lomas kat-
seltiin telkust Montreali olympia-
laisii maratonnii ynnä muuta. Sun-
takoamun sit suunnistettii Pun-
kalaitumel ja juhlii jälkie sielt
suoraa Helsinkiä.

Mänkesän olliit nuo Sakkola-

juhlat ensimmäistä kertoa Juupa-
juoel, ja hyöhä tuumasiit jot kor-
vatoa tuo enskertasuus sil, jot
pannoa ne kerral kakspäiväsiks.
Lauvantain olliit taitie ja taijo
näyttely ja näytökset sekä ystä-
vyysilta, suntain kirkko ja peä-
juhla. Siin välis yövytti, saunot-
tii ja uitii jossai erämoajärveran-
na vanhas koulus.

Mut täst teäkesäsesthä miu nyt
pitteä tarinoija. Lauvantakyhelt-
toist ol meärä olla koos Rauta-
tietoril ja sielt sit lähettii köröt-
telemeä kolmostietä pitki.

Yöpymispaikka ja väletapi suun-
ta ol tälläki roasoa Aulango Heik-
kilä, mut nyt päs käytiiki matka
varrel tutustumas Hyvinkeä näh-
tävyyksii ja niitäh ol iha liija
kansa. Kerettii katsella Rautatie-
museo, Sveitsi ja sen kuulu kol-
miokirkko. Lopuks poikettii viel

vilkasemas Erkylä omettoa, mis
kesäkausin lehmii sijast on näh-
tävis tykkeneä toisenlaisii konstii-
loi.

Heikkiläs meitä sit uotti pien
yllätys-yllätys: ravintola, sauna
ja seitsemä kuuve henge mökki
olliit kaik meijä käytös, muita
vart ol lappu luukul: YKSITYIS-
TILAISUUS. No mikäs siin —
myö sakkuloist porsasteltii siel
mieli meäri; saunottii, uitii, syyvä
mässäiltii ja tantsittii puolie yöhö.

Suuntakoamun sit havaittii
mökki toisies jälkie — rohkien-
mat pulahtii järveski. Yhen pit
olla illal Rhodoksel ja Haikose
Kake sai kuskata hänet Hämelin-
na asemal jo varrai. Myö toist
käyttii kohvmurkinal, mis ol kaura-
ryynkoassoa, maituo, voitleipeä ja
leikkeleitä — nii ja tietyst kohvii.

Lopuks laulettii hyvästiks ja lä-
hettii päi Pirkkaloa.

Pirkkala kirkkomoal ol vilsket-
tä jo enne sakkuloiskirkkomoal al-
kamista, mut etenki sen jälkie.
”Uot se sie?” ”Tunnet sie, kuka
mie uon?” ”No vieläks sinnuuki
näkkyö?” — kuulu joka puolelt
ja sama meinink jatku myöhem-
peä päiväjuhlapaikal Pirkkala
Keskuskoulul.

Tapasimpaha itseki pannusoare-
laisii, ko en uo nähnt viitiekym-
meneä vuotie. Ykski rouva tul kät-
telemmeä ja kysy jot mahanks
mie tuntie. Mie sanoin jot ’sie uot
eevaloisii’. — Juu, mie uon Eeva
Arvi tyttö, ja täs o miu miehei,
heä esittel, mut eihä se nim jeänt
mielehei. Mi olin nähnt hänet vis-
sii viis vuotisen tyttön kolmkym-
menluku alus ja häne isseäs ol miu
serkkuin.

Sit tul toas luoksei mies, ko tek
kans tuon mainitun kysymyksen:
”A tunnet sie kuka mie uon?” A
mie tunsin: Ruuna Samuli van-

hemp poika Toivoha se siin ol. Ky-
syin jot olit se sie vai siu veljäis
Sulo se Tuntemattoma ’Suve Tas-
su’ esikuva. — No miehä se olin,
sano Toivo. Kohta tul siihe sit Su-
loki ja hänet ol jo paljon helpomp
tuntie.

Niist Sakkola pitäjäjuhlil ja
niihe ohjelmist hoastakuot ja kir-
joittakuot toist, mie tarinoin voa
teän Helsingi Sakkola-Seura toila-
huksist ja jälle onki ennea se ta-
kasitulotarina.

Meitä ko neät ei olt takasitulos
yhtä monta niiko ol mänijöi, ni
sentähe sopi linjurii muutamii yl-
meäräsii kyytiläisii. Jokkuu tul
voa Härmäleä ast, yks Hämelin-
noa ja yks Helsinkiä.

Huumormies tuo mei matkajoh-
taja Systä Eino. Matkavarre selos-
tuksii lisäks hänelt tul kaskuu ko
Veli Giovannilt ikkeä. Kaik ko
muistas ni eihä tähä muuta mah-
tuskoo.

Ko poikettii Hämelinnoa jättä-
meä sitä yhtä kyytiläistä ni Eino

mielie juolaht jot samalkertoa voi-
joa käyvä Aulango Heikkilästä ha-
kemas se Elsa takki ko sin ol
unehtunt. Ko ol vähä matkoa sin-
neppäi ajettu ni heä muist jot hä-
neltki ol unehtunt sin jottai —
häne kaikkei tärkeimpeäs — asja-
kirjasalkku, mis olliit mm. kaik
meilt reissulaisilt kertätyt rahat.
Sin se ol jeänt ulos penki peähä.
Ja ol sin unehtunt viel jonkuu
rahakukkaroki. Matkajohtaja mie-
lie väläht jot tehtäisköhä pien jek-
ku: mäntäs joukol sisseä ja sanot-
tais jot pannoas pöytä könkeli-
köks — tultii takasi ko teäl ol
mänyön nii lustii!

No iha nii ei sunkoa tehty, vaik
sin melkone joukko mäniki. Kylhä
ne kaik unehtunniet tavarat sielt
löytyit, mutta sitä en tiije vielä-
keä, unehtuks sin Heikkilä vessoa
jokkuu meist reissulaisist.

Täst reissust on muute tulos oi-
kei elokuvaki — Kallose Urho sitä
siel filmail.

EKA KARPPANEN

Toimituksen tuoli

talteen! Entäs jatko näihin laulun
pätkiin: ”Sakkolan pitäjä on pit-
kä ja kaita...” ja ”Riiskan tytöt
rillukkaiset...” Muistelkaa sak-
kolalaisia laulujen sanoja, ne on
kovasti tervetulleita toimituk-
seen.

— — —

Pakistaan lisää piirakka-ajatuk-
sia, nyt niistä emännän 2—3 vaak-
saa pitkistä puolikuun muotoisista
isoista piirakoista. Olihan lanttu-
ja omenalohkopiirakat hyvin joka-
aikaista leivän lisä. Nämä piira-
kat oli tehty lanttu- tai peruna-
viipaleista ruiskuoreen ja laski
laitettiin kuoren alle jo valmistus-

vaiheessa. Jos ei ollut käytettä-
vissä laskea niin veitsellä leikat-
tiin pyöreä aukko piirakan pääl-
lykseen josta reiästä kaadettiin
kermää piirakan mauksi ja aukko
suljettiin siitä leikatulla palasella.
Maku jäi muhimaan piirakan si-
sälle ja hyvää tuli.

En ole koskaan saanut maistaa-
kaan savolaista kalakukkoa. Sak-
kolassa varmaan paistettiin kala-
piirakkaa jo silloin kun savolaisia
alettiin koota heimoksi, eikä ka-
laa kukkona vielä osattu ajatella-
kaan. Sakkolan kalapiirakan ai-
neena oli usein ”kurvi”, hauki ja
pikku kalat. Laatokan muikku, jo-
ka asui myös Suvannossa, oli niin
hyvää suolakalaa, että sitä ei mo-
nesti tarvinnut laittaa muhimaan
kuoreen. Miten lienee ollut sitten
Pyhäjärven pienempi ”molkke”?

Jouluna taas tavataan!

TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat

voimme toimittaa edullisesti

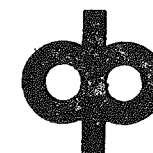
NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

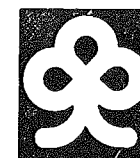
Vesilahti
puh. 931 - 739 541

Valkeakoski
puh. 937 - 41 810

VESILAHDEN
OSUUSPANKKI

*joustavaa
pankkipalvelua*

Vesilahden Säästöpankki

auttaa - neuvo - palvelee

**LEMPÄÄLÄN
PELTITYÖ**

OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 740 886 (verstaaseen)

Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä
urakalla ja laskuun.

**SUVANNON
SEUTU**

Suvannon ympäristön kotiseu-
tulehti, ilmestyy 1979 8 ker-
taa vuodessa.

Tilaushinta 25 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palsta cm
vakinaisista ilmoituksista
alennus.

Toimituksen ja konttorin osoi-
te 37370 Narva. Puhelin
931 - 734 843.

Postisiirtotili TA 4307 63 - 1

Pankki Vesilahden Osuuspank-
ki 37370 Narva. Käyttötilin
numero 551105 4000 2770.

Vastaava toimittaja Viljo Pu-
rontaa.

Toimituskunta Viktor Ryyppö,
Helmi Uosukainen, Uuno
Pulakka, Eero Koppanen ja
Väinö Kekki.